

פרפראות בפרשה

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

סינון התשפ"ה
מפטיר ויהי איש אחד מצרעה (שופטים יג)

פרשת נשא

עלון פרפראות בפרשה וחיידושי תורה מ'א' ועד ת' על פרשת השבוע עניינא דיומא מפרשי ומדרשי חז"ל
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב

בפרשת נשא 176 פסוקים = למעול, עננו

פרשת נשא היא הארוכה ביותר מבין כל הפרשיות בתורה. המזמור הארוך ביותר בתהלים – מזמור קיט – יש בו 176 פסוקים. המסכת הארוכה במסכתות התלמוד – מסכת 'בבא בתרא' – כוללת 176 דפים. בפרשת נשא ישנה אריכות גדולה במדרשים ובזוהר יותר מאשר בכל פרשיות השבוע, כי פרשה זו חלה על פי רוב מיד אחרי חג השבועות, זמן מתן תורתנו, והראו חז"ל מידת התפשטות והתרחבות, מעין התקשרות וחביבות יתר לתורה שזכו בה בזמן קבלתה. וכתוב (איוב יא ט) **אֶרְכָּה מֵאֲרֵץ מִדְּהַר וְרַחֲבָה מִנִּי יָם**. (חיידושי הרי"ם)

מובא בספח"ק שמספר קע"ו פסוקים בפרשת נשא מכון לבטל את קליפת 'צפוי' העולה בגימטריא קע"ו. (בית ועד לחכמים בשם ר' דוד מסקווירא זצ"ל)
בפרשה 18 מצוות, מתוכן 7 מצוות עשה ו-11 מצוות לא תעשה. (ספר החינוך)

עשה: שלוח טמאים חוץ למחנה שכינה • וידוי על החטא • סוטה שיביאנה הבעל אל הכהן ויעשה לה כמשפט הכתוב • מצות גידול שער הנזיר • גלוח הנזיר והבאת קרבנותיו • ברכת כהנים בכל יום • משא אהרן בכתף. **לא תעשה**: שלא יכנס טמא בכל המקדש • שלא ליתן שמן בקרבן סוטה • שלא להשים לבונה בקרבן סוטה • שלא ישתה הנזיר יין או כל מיני שכר • שלא יאכל הנזיר ענבים לחים • שלא יאכל הנזיר צמוקים • שלא יאכל הנזיר זרע ענבים • שלא יאכל הנזיר קליפת הענבים • שלא יגלח הנזיר שערו כל ימי נזרו • שלא יכנס הנזיר לאהל המת • שלא יטמא הנזיר במת ובשאר טומאות.

- **יִבְרָכֶךָ יְ-הוָה וְיִשְׁמְרֶךָ**. ג' תיבות בפסוק, כנגד ג' בני אדם שקוראים בתורה ביום ב' וביום ה' ובמנחה של שבת.
- **יָאֵר יְ-הוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחַנֶּנְךָ**. ה' תיבות בפסוק, כנגד ה' בני אדם שקוראים בתורה ביום טוב.
- **יִשָּׂא יְ-הוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשְׂשֹׂם לָךְ שְׁלוֹם**. ז' תיבות בפסוק, כנגד ז' שקוראים בפרשה בשבת.

וכולן צריכים לברך לפני ולאחריה, ביום זה"ב קוראים י"ו בני אדם ומברכים ל"ב ברכות, לומר ששקולים כאילו קיימו כל התורה כולה המתחילה ב' בראשית ברא א-להים ומסיימת ב' לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל, וזהו ל"ב. ביום טוב קוראים ה' ומברכים עשרה ברכות, חביבין ישראל כאילו קיבלו י' הדיברות בהר סיני דכתיב (דברים ד ט) **וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֵיךָ וּלְבָנֵי בְנֵיךָ וְסִמַּךְ לֵיהֶם יוֹם אֲשֶׁר עֲמַדְתָּ לִפְנֵי יְ-הוָה אֱ-לֹהֶיךָ בְּחָרֶב**, וארז"ל (קידושין ל) **כָּל הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן בְּנוֹ תוֹרָה מַעֲלָה עָלָיו הַסֵּתוּב פְּאִילוֹ קָבְלָה מֵהָרַר סִינַי**. בשבת קוראים ז' ובהם י"ד ברכות ומפטיר שניים הרי י"ו, עץ חיים **הי"א** לַמְחַזְקִים בָּהּ (משלי ג יח). באמצע שבוע ג' עולים ואומרים ו' ברכות כאילו עסקו בו' סידרי משנה. ביום הכיפורים ששה עולים וי"ב ברכות כאילו קיימו העולם כולו המתנהג על פי י"ב מזלות. בר"ח ד' עולים ומברכים ח' ברכות ניצול מח' יוֹרְדֵי בּוֹר (ביהזקאל). ו' פעמים פ' בג' פסוקים אלו עולים במנין ק"כ, כנגד ק"כ ימים שעמד משה בהר. ובהם ס' אותיות כנגד ס' מסכתות. (רבינו אפרים)

בפסוק הראשון יש ט"ו אותיות כנגד שם י-ה, ובפסוק השני יש כ' אותיות וזה כנגד ה-ה, ובפסוק השלישי יש כ"ה אותיות כנגד י-ה-י, לרמוז שהקב"ה היה הוה ויהיה, הוא היה לפני שנברא העולם והוא הוה והוא יהיה, ברוך הוא וברוך שמו. (מעם לועז)

כתב הכלבו – שלמה המלך תיקן ברכת כהנים בתפילה, ופסוק ראשון ג' תיבות כנגד ג' אבות, ומברכין להם כדי שיזכור זכות אבות. פסוק שני חמש תיבות כנגד חמשה חומשי תורה, שבזכות האבות ניתנה התורה, וכן הוא אומר (במדבר כא יח) **בְּאֵר תַּפְרוּיָה שְׂרָיִם**, ואומר להם עשו מה שכתוב בתורה שניתנה בזכות אבות. פסוק שלישי ז' תיבות כנגד ז' רקיעים, ואומר להם שוכן שבעה רקיעים יברך אתכם. וכן הוא אומר (שה"ש ג ז) **הִנֵּה מַטְוֶה שְׁלִשְׁלֹמָה שְׂשִׁימ גִּבְרִיִּים סָבִיב לָהּ מִגִּבְרֵי יִשְׂרָאֵל**. וכי שלמה צריך שמירה, אלא שהיה חזק סביב למטתו ברכת כהנים שהן שישים אותיות. (כל בו סימן יא) (טעמי המנהגים)

כֹּה תִּבְרָכֻּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם. (ו כג) הטעם שנקט בפסוק לשון פה – לפי שניתנו להם עשרים וארבע מתנות כהונה, וגם זו היא מתנה דכתיב **וְאָנֹכִי אֲבָרְכֶם**, לכך אמר פה, שמתנות כהונה יגיעו למספר פה. (רבינו בחיי, מנחה בלולה)

אלו השלוש ברכות הם כנגד השלושה עולמות, עולם המלאכים, עולם הגלגלים, ועולם השפל. וכנגד שלוש נפשות, משכלת חיונית צומחת. וכנגד שלושה דברים שאדם דורש בכל יום בזה העולם, בנים, בריאות, כבוד. וכנגד כהנים לויים וישראלים. וכנגד צדיקים בינויים רשעים. וכנגד אברהם יצחק ויעקב שבזכותם יברכנו. (מנחת יהודה בשם תולדות יצחק)

יִבְרָכֶךָ יְ-הוָה וְיִשְׁמְרֶךָ – כנגד אברהם שהוא בעל הברכות, דכתיב (בראשית יב ג) **וְאֲבָרְכָה מִבְּרָכֶיךָ**, וכתוב (שם ב) **וְהָיָה בְּרָכָה**.

יָאֵר יְ-הוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחַנֶּנְךָ – כנגד יצחק שיש לו פנים של זעם, דכתיב (שם לא מב) **וּפָתַח יִצְחָק הָיָה לִי**. ולפי שיצחק בשעת העקידה נסתכל בדיוקנו של מעלה, לפי שהשם האיר פניו אליו עד שבסבת האורה החזקה כהו עיניו, אמר בו **יָאֵר יְ-הוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ**, ובברכה זו אנו מאירים פניו של זעם. וזהו **וִיחַנֶּנְךָ**, דכתיב (שם כו כח) **רְאוּ רָאִינוּ כִּי הָיָה יְ-הוָה עִמָּךְ**.

יִשָּׂא יְ-הוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשְׂשֹׂם לָךְ שְׁלוֹם – כנגד יעקב שנתן לו השלום. דכתיב (שם לג ז) **וַיַּעֲקֹב נָסַע סָפְתָהּ** היא סוכת שלום. לפי שכבר עשה שלום למעלה ולמטה, למעלה עם המלאך דכתיב (שם לב כה) **וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ** וכתוב (לב כו) **וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ** וכתוב (לב לא) **כִּי רָאִיתִי אֱ-לֹהִים פָּנִים אֶל פָּנִים**, וזהו כנגד **יִשָּׂא יְ-הוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ**. ו**תַּנְצֵל נִפְשִׁי כִּנְגַד וְיִשְׂשֹׂם לָךְ שְׁלוֹם**. וכן עשה שלום למטה עם עשו אחיו, דכתיב (שם לג ד) **וַיִּשְׁקְחוּ** וכתוב (שם טו) **אֲצִיגָה נָא עִמָּךְ מִן הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי**. מה כתיב שם (שם יח) **וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֹם בְּגוֹפוֹ שָׁלֹם בְּמִמּוֹנוֹ שָׁלֹם בְּתוֹרָתוֹ**, שלם מהמלאך שנצחו, שלם מאחיו שאמר לו (שם י) **יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ** והודה לו על הברכות. **וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשָׁב אֱהָלִים** (כה כז), בין אהל אברהם ויצחק. ועשה שלום ביניהם ומכריע ביניהם בסבת האמת והשלום, דכתיב (מִיכָה ז כ) **תָּמָן אָמַת לַיַּעֲקֹב**. והוא הכתוב השלישי המכריע ביניהם והאמצעי הוא הנבחר בכל הדברים. ולכן נקרא (שמות כו כח) **וְהַכְרִית הַתִּיכֵן בְּתוֹךְ הַקָּרְשִׁים מִבְּרֵחַ מִן הַקָּצָה אֶל הַקָּצָה**, כי השלום מכריע בכל הדברים. ולכן כתיב בו **וְיִשְׂשֹׂם לָךְ שְׁלוֹם**. (צורר המור)

שאלות

- א. **דבר אל אהרן ואֵל בניו לאמר פה תברכו את בני ישראל אמור להם.** יברכך ה' - הנה וישמרה. (ו כג-כד) מה הטעם שברכת הכהנים נאמרת בלשון יחיד, שהרי הברכה מכוונת לכל ישראל ומן הדין היה ראוי לאמרם בלשון רבים.
- ב. **נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבתם למשפחתם.** (ד כב) מאי שנא גבי גרשון כתיב **לבית אבתם** קודם **למשפחתם**. וגבי האחרים כתיב **למשפחתם** קודם **לבית אבתם**. (ד ב, ד כט).
- ג. והתנדו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו ו**תמישתו** יסף עליו ונתן לאשר אשם לו. (ז ה) בפרשת אשם גזלות נאמר (ויקרא ה כד) או מפל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו ו**תמישתו** יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו. דרשו חז"ל (ספרא) רבמה תורה תמישות הרבה לקרן אחת; שאם כפר בחמש ונשבע והודה, חוזר ומביא חמש על אותו חמש. מה הטעם שכאן נאמר **תמישתו** לשון יחיד.
- ד. **דבר אל אהרן ואֵל בניו לאמר פה תברכו את בני ישראל אמור להם.** (ו כג) מה הטעם שברכת הכהנים נאמרה לאהרן ולבניו רק בשנה השנית לצאתם ממצרים ולא בשנה הראשונה מיד כשיצאו.
- ה. והניף אותם הפכה תנופה לפני ה' - הנה קדש הוא לפכה על חנה התנופה ועל שוק התנופה ו**אחר ישתה הנזיר יין**. (ו כ) לכאורה מה בא הכתוב ללמד הרי אין זה ציווי לנזיר לאחר שסיים את ימי נזירותו לשתות יין.
- ה. מה הטעם שקוראים את פרשת הנשיאים, בימי החנוכה? מה שייד עניין הנשיאים, לעניין חנוכה.
- ו. ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו ו**השון בן עמינדב למשה יהודה.** וקרבנו קצרת כסף אחת שלשים ומאה משקלה. (ז יג) מאחר שזכה להקריב ראשון ו' של וקרבנו למה לי, שהרי אין אחר שקדמו. וכן מדוע לא נזכר בו **נשיא** כמו באחרים.
- ז. **והנה אותה לאלה ולשבועה בתוך עמוד ברת ה' - הנה את ירכה נפלת ואת בטרף צבה.** (ה כא) כאן דיבר בלשון נוכח. מה הטעם שבהמשך (ה כב) דיבר הכתוב בלשון נסתר. **לצבות בטרף ולנפל לרף** ולא אמר **לצבות בטנך ולנפל לרכך**.
- ח. מזכר עד נקבה תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחם ולא טמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם. (ה ג) מה הטעם שחזר הכתוב לצוות על השילוח אחר שכבר אמר לעיל (ה ב) **צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל טמא לנפש**.
- ט. **דבר אל בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש** כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל. (ה יב) מה הטעם דכתיב **דבר** שהוא לשון קשה דברים הקשין כגידין ואמרתם שהוא בלשון רכה, ומה הטעם דכתיב **איש איש** בכפל לשון.
- י. היכן מצינו שהשקו לראשונה במים המארים.
- כ. **מנחת זכרון מנצרת עון.** (ה טו) לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, שנאמר (מ"א יח): **ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני**. (ברכות ו:). מנין לנו שאלוהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, אולי מעשה שהיה כך היה, אבל אם היה מתפלל בבוקר או בערב גם היה נענה?
- ל. **כף אחת עשרה זקב מלאה קטרת.** (ז יד) בכל הנשיאים נאמר שהביאו קצרת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש **שניהם מלאים סלת** בלילה בשמן למנחה. מה הטעם שבסוכה הכולל לא מוזכר שהביאו סולת. דכתיב (ז פד) **זאת תנכת המזבח ביום המשיח אתו מאת נשיא** ישראל קצרת כסף שמים עשרה מזרקי כסף שנים עשר פפות זקב שמים עשרה.
- מ. והביא האיש את אשתו אל הפכה והביא את קרבנה עליה **עשירת האיפה קמח שערים** לא יצק עליו שמן ולא יפן עליו לבנה כי מנחת קנאת הוא מנחת זכרון מנצרת עון. (ה טו) מהו שיעור **עשירת האיפה**.
- מ. **פה תברכו את בני ישראל אמור להם.** (ו כג) קי"ל אכים ורקים מיעוטין אתים וגמים ריבויין (פסחים כב:). **את** מה בא לרבות. והברכה היא רק לעם ישראל ולא לאומות העולם.
- מ. **את שמי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבדתם.** (ז יז) מה הטעם דבבני גרשון כתיב **העגלות** מלא, ואילו בבני מררי כתיב (ז ח) **העגלות** בכתיב חסר.
- נ. מה הטעם שאנו אומרים דווקא בשעת ברכת הכהנים, למי שראה חלום ולא יודע פשרו, 'ריבוננו של עולם אני שלך וחלומותי שלך'.
- ס. אמר (רבי) שמעון הצדיק: מניין לא אכלתי אשם גזיר טמא אלא אחד. פעם אחת בא אדם אחד גזיר מן הדרום, וראיתי שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלפלים. אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי, ופסח עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם. אמרתי לו: רשע! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה? העבודה, שאגלגלה לשמים! מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו: בני, כמון ירבו נזירות בישוראל. עליה הכתוב אומר (במדבר ב) **איש [או אשה] כי יפלא לגדר גזיר להזיר לי-הנה**. מעיקרא מה סבר רבי שמעון שלא הסכים לאכול מאשם גזיר טמא אלא זו.
- ע. ולקח הפכה מים קדשים בכלי חרש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן **קח הפכה ונתן אל המים**. (ז ה) מה הטעם שלוקח דווקא מים עפר וכתב. **ממן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבד עבדת עבודה** ועבדת משא באהל מועד. (ד מז) פרש"י - הוא השיר במצלתים ונזירות, שהיא עבודה לעבודה אחרת. משמע שכן ל' עד נ' הוא דכשר הא מכאן ואילך פסול לשיר. וקשה דלקמן כתיב (ח כה) **וממן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבד עוד**. פרש"י - עבדות משא בפתח; אבל חזר הוא לנציילת שפעים, ולשיר, ולטען עגלות. וזהו ו**שירת את אחיו** (להלן פסוק כו), עם אחיו, כתרגומו. משמע שכשר הוא עדיין לשיר.
- צ. **פה תברכו את בני ישראל אמור להם.** (ו כג) באיזה מקרה כהן לא יברך על ברכת כהנים, אך יכול להצטרף לנשיאת כפיים כשיש עימו עוד כהנים.
- ק. וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו ו**ביא אתו אל פתח אהל מועד**. (י יג) פרש"י - יביא את עצמו, וזה אחד משלשה אתי"ם שהנה רבי ישמעאל דורש כן. המילה אתו לכאורה מיותרת. הול"ל **יביא אל פתח אהל מועד**.
- ר. ושמנו את שמני על בני ישראל ואני אברכם. (ו כז) ויהי ביום פלות משה להקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל פליו וימשחם ויקדש אתם. (ז א) מה הטעם שנסמכה פרשת ברכת הכהנים לפרשת הקמת המשכן. מתי בפעם הראשונה ברכו הכהנים את ישראל. **וישם לה שלום** (ו כו) בפסוק זה רמזים מספר התיבות במגלת איכה וכנגדם מספר הפעמים שכתובים **ישוראל** בחמשה חומשי תורה.
- ת. יאר ה' - הנה פניו אליה ויחנה. (י כה) פרש"י - יתן לה חן. איך זוכים לחן.

תשובות

- א. אחדות ישראל תלויה בכך שתחול הברכה בתנאי שתהיו מאוחדים ולא בזמן שהמחלוקת תפריד ביניכם וכולם נחשבים כאיש אחד וזהו הרמז בברכות האלו שנאמרו בלשון יחיד כאילו מדברים לכל אחד בנפרד. (מעם לועז בשם ד"ע) **א"נ** מפני שאם יאמרו בלשון רבים יברככם וישמרכם אזי יהיה המשמעות על כל העולם וא"כ גם אומות העולם יהנו ח"ו מאותה ברכה, ע"כ צוה ית"ש לומר בלשון יחיד ואינו נכנס בגדר הברכה רק עם המיוחד. וז"ש **פֶּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם** דייקא תצמצמו את הברכה לכל תלך רק לישראל עם קרבו. (אגרא דכלה) *
- ב. ב' משפחות בלבד היו לבני ושמעי, לכך כתיב **לְבֵית אֲבֹתָם** תחילה, אבל האחרים שהיו הרבה משפחות כתיב **לְמִשְׁפַּחְתָּם** תחילה. (מושב זקנים)
- ג. גר שמת והקין והחמש מושבים לכהנים שבאותו משמר, אי אפשר לכפור ולהישבע על החמש, שהרי הוא ממון שאין לו תובעים, לפיכך נאמר **וְחֲמִישָׁתוֹ** לשון יחיד, כיון שלא יגיע לידי חיוב חמש על חמש כמו בשאר גזילות. (אזנים לתורה)
- ד. דגלים וחצוצרות תקנו להם לצורך המסעות בשנה השניה, אמרו הכנענים עתה הם באים להילחם בנו, אז הוצרכו לברכת כהנים פן יבואו עליהם האויבים. אבל בשנה הראשונה שהיו חונים במקום אחד לא הרגישו בהם הכנענים. (החזקוני)
- ה. הבטחה היא מפי הקב"ה, שכיון שהזיר עצמו מן היין לשם שמים יעזרהו ה' שאח"כ ישתה יין במדה ובשיעור שלא יזיק לו. ואמרו חז"ל (עירובין סה.) **כָּל הַמִּתְיָשֵׁב בְּיֵינוּ שְׁוֹתָהּ יֵין וְאִין דַּעְתוֹ מִטְרַפּוֹ יֵשׁ בּוֹ דַּעַת שְׂבָעִים זְקָנִים.** י"ן ניתן בשבועים אותיות, נ'סוד ניתן בשבועים אותיות. נכנס יין - יצא סוד. ומי שאינו מגלה סוד בשעת היין - סימן שדעתו איתנה. פרש"י - וזה הואיל ולא יצא סודו שקול הוא כסנהדרין של ע'. ('תורת משה' להחת"ס) *
- ה. הושלמה מלאכת המשכן בעשרים וחמשה בכסליו - שכשנצחו החשמונאים ליננים, מצאו המזבח משוקץ ובנאוהו מחדש בערב ליום כ"ד, שאז הנצחון, וחנכוהו בכ"ה בכסליו. (פר"ח וכנה"ג). אמר רבי חנינא: בעשרים וחמשה בכסליו נגמרה מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן שהקימו משה אחד בניסן (פסיקתא רבתי פרשה ו). הבטיח הקב"ה, שישלים את העניין הזה. כיון שהיום הזה אשר בחודש כסליו, היה מיועד להיות זמן של-שמחה, השלים זאת הקב"ה בזמן החשמונאים. (מהרי"ץ)
- ו. ו' צדיקים יצאו מנחשון - ואלו הם: דוד חנניה מישאל עזריה דניאל ומלך המשיח שהוא מתברך בשש ברכות כדכתיב (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלֵינוּ רוּחַ הַקֹּדֶם וְיָבִינָה רוּחַ עֲצָה וְגִבּוֹרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָה וְהָנָה. (הרא"ש) **א"נ** שלא יגיס דעתו על שזכה להקריב ראשון לכך כתיב וְקָרְבָּנוֹ דו' מוסיף על ענין ראשון. ולכן נמי לא הוזכר בו **נְשִׂיא** כמו באחרים. (דעת זקנים) וכל האחרים נקראו נשיאים לפי שהשפילו עצמן והקריבו אחריו. (החזקוני) *
- ז. זכות ה'תה תולה לה. י'ש זכות תולה שנה אחת, י'ש זכות תולה שתי שנים, י'ש זכות תולה שלש שנים. (סוטה כ.) בלשון נוכח נאמר באשה שאין לה זכות אז בטנה נופלת מיד, אולם באם יש לה זכות יבואו המים המאריים למשמרת ורק אחרי זמן היא תמות לכך נאמר בלשון נסתר. (עץ חיים)
- ח. חמורה מצוה זו, שה' הפץ בטובת בריותיו והזוהרים וחזר והזוהרים עליה, כדרך בני אדם שיזוהירו זה את זה הרבה פעמים בכל דבר הצריך להם צורך רב. (ספר החינוך מצוה שסב)
- ט. טהורה וטמאה קמ"ל - הטמאה וְנִבְחָתָה בַּטָּהָה וְנִפְלְאָה יִרְכָּה וגו', והטהורה משבחת וְנִנְרָעָה נִרְעָה, לזה אמר דיבור ואמירה, דיבור לטמאה, ואמירה רכה לטהורה. אמר **אִישׁ אִישׁ** בין היודע בעצמו כי הוא איש טהור בין אשר לא טהור צריך להביאה אל הכהן. (אוה"ח) *
- י. ישראל לאחר חטא העגל. דכתיב (שמות לב כ) וַיֵּזֶר עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשָּׂק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לא נתכוין משה אלא לבדוק לבני ישראל בשתיית מי הנחל שבהם שחיקת העגל, כדי שהחוטאים ימותו על ידי כך. (ע"ז מד.) פרש"י - (שם) שֶׁלֹּשׁ מִיתוֹת נִדְּוֹנוּ שָׁם: אִם יֵשׁ עֲדִים וְהִתְרָאָה - בְּסִיף, עֲדִים בְּלֹא הִתְרָאָה - בְּמַגֵּפָה, לֹא עֲדִים וְלֹא הִתְרָאָה - בְּהִרְקוֹן, שֶׁבְּדִקּוֹם הַמַּיִם וְצָבּוֹ בַּטָּהָה.
- כ. כשפים מתחילים בזמן המנחה - לכך הוצרך אליהו להתפלל אל ה' בלשון ענני שתי פעמים. 'ענני' - שֶׁתֵּדַע אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם, וְעֲנִנִי - שֶׁלֹּא יֵאָמְרוּ מַעֲשֵׂה כְּשָׁפִים הֵם. משום שאז הוא זמן הכשפים. והרי יכל היה להתפלל בבוקר שזה לא זמן כשפים ולא היה נזקק לבקשת 'ענני' - שֶׁלֹּא יֵאָמְרוּ מַעֲשֵׂה כְּשָׁפִים הֵם? אלא על כרחך שאלהו ידע כי שום תפלה אחרת לא תועיל לו אלא בזמן המנחה. מוכח שתפלת מנחה היא המעולה שבתפילות. (פניני הגר"א)
- ל. לינה פוסלת בקרבן - חוץ מהקטורת שאינה נפסלת בלינה. כל הנשיאים הביאו הכל ביום אחד, ביום המשחם, אלא שהקריבו כל אחד ביומו הקבוע. ואילו היו מביאים ביום המשחם גם סולת, היתה נפסלת בלינה עד היום שהקריבוה ולכן לא הביאו סולת אלא ביום שהקריבו. (מדשן ביתך בשם הרב מבריסק)
- מ. מ"ג ביצים וחומש הביצה הוא שיעור עשירית האיפה. (לקח טוב)
- מ. מלאכי השרת בא לרבות - שגם הם מתברכים בברכת הכהנים. **אֲמֹר לָהֶם** לכולן מעלה ומטה. (רבינו בחיי)
- מ. מחוברים היו העגלות של בני מררי מאחר והם נשאו את הקרשים והיו מוכרחים העגלות להיות מחוברים כדי שלא יפלו הקרשים (כמש"כ התוס' שבת צט. ד"ה למה) ולכן כתיב **וְהַעֲגֹלָת** בכתב חסר שהיו מחוברים כעגלה אחת. אבל בבני גרשון שנשאו היריעות לא היו צריכים לחבר העגלות לכך כתיב מלא. (טעמא דקרא)
- נ. נבואה גדולה היא ברכת כהנים ונבואה קטנה היא החלום כדאמרין (ברכות נז:) חלום - אֶחָד מִשְׁשִׁים לְנִבְוָאָה, וברכת כהנים כדמות נבואה היא, לכן מתבטל חלומו בשישים חלקים נבואה גדולה של ברכת הכהנים. (תורת חיים בב"ק נה.) **א"נ** לפי שחלומות ישראל שלא כחלומות עכו"ם אפשר לבטלם, כיון שאינם על ידי שר, ולכן הכהנים המקבלים שפע מהקב"ה הם המתאימים לבטל החלום. (תיבת גמא לבעל הפמ"ג, פר' מקץ אות ד) *
- ס. סופן ליתיהות כשמתרבים עליהם ימי נזירות ומתחרטים מכיון שתהיו נעשו קרבנותיהם חולין ונמצאו מביאים חולין לעזרא שהחרטה מפקיעה את הכוונה הטובה הראשונה. אבל זה מתוך ישוב הדעת נדר ופיו ולבו שוין. (המאירי) היינו שזה מוכיח שכוונתו היתה לשם שמים ואע"פ שנטמא לא שייך להגיד אצלו שתהיה על הראשונות.
- ע. עדים הם שנאמר **הַעֲדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ**, ותחילת ברייתו מן המים והעפר, וכתוב (שם יז) **יָד הָעֲדִים תִּהְיֶה בּוֹ בְּרִאשֹׁנָה**, המים כנגד שמים ועפר כנגד הארץ. ואמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"א) הִסְתַּפַּל בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים, וְאִין אֶתָּה בָּא לִידֵי עֲבָרָה. כנגד היצירה בבטן היא נבדקת במים, לֹאֵן אֶתָּה הוֹלָךְ נבדקת בעפר שהיא צריכה ללכת לשם, לִפְנֵי מִי אֶתָּה עֲתִיד לִפְנֵי דִין וְחֶשְׁבוֹן נבדקת בכתב (איוב לו ז) **בְּיָד כָּל אֲדָם יִחְתּוּם.** (עטרת זקנים) *
- פ. פה יכול לשיר גם אחרי גיל חמישים, אבל בכלי אינו חוזר לשיר. (מושב זקנים)
- צ. צרוד קולו שאינו יכול לדבר - כתב המשנ"ב: והנה מי שקולו צרוד [שאינו יכול לדבר בקול בינוני כ"א בלחש] לכאורה פשוט שאינו יכול לישא כפיו וטוב שיצא קודם רצה. כתבו האחרונים - אם הוא צרוד כ"כ שאין קולו ראוי להישמע לעשרה, אזי לא יברך על ברכת כהנים, אך יכול להצטרף לנשיאת כפיים כשיש עוד כהנים. (אור לציון. תשובות והנהגות) (תורה שבכתב)
- ק. קטו שאינו יכול לבוא אל פתח אוהל מועד מוכרחים להביאו. וק"ל (רמב"ם הל' נזירות פ"ב ה"ג) האב מדייר את בנו בנזיר אפילו תינוק בן יומו. **אֲתוֹ** קמ"ל אפילו קטן. (טעמא דקרא)
- ר. ראש חודש ניסן סיים משה את שבעת ימי המילואים שקדמו לחנוכת המשכן. וביום השמיני למילואים, הוא ראש חודש ניסן; בו פיוס נטל עשר עטרות, (מדרש ספרא) והוא היום הראשון שבו ברכו הכהנים את ישראל. לכך נסמכה פרשת הקמת המשכן לברכת הכהנים. (אבן עזרא)
- ש. שע"י תיבות **בְּמַגֵּלֶת אִיכָה**, ושע"י פעמים כתובים **יִשְׂרָאֵל** בחמשה חומשי תורה. שע"י אותיות **עֵשׂו** בגימטריא **שְׁלוֹם** (376). **שְׁלוֹם** בגימטריא **זהו משיח**, כי בימיו יהיה שלום לישראל שנאמר (תהלים עב ז) **יִפְרָח בְּיָמָיו צִדִּיק וְרַב שְׁלוֹם**, להגן מן עשו, ואם זכו י-הנה **יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם** (שם כט יא) (רבינו אפרים)
- ת. תלמיד חכם יש לו חן - וכן הוא אומר (משלי ד ט) **תִּתֶּן לְרֹאשְׁךָ לֵוִית חָן** ואומר (שם א ט) **כִּי לֵוִית חָן הֵם לְרֹאשְׁךָ וְעֲנָנִים לְגִבּוֹרְתֶיךָ.** ובגמרא (כתובות עז:) **אֲנִילָת אֲהָבִים וְיַעֲלֵל חָן** (משלי ה יט), שמעלה חן על לומדיה ואמרו (סוכה מט:) **כָּל אֲדָם שֶׁיֵּשׁ עָלָיו חָן, בְּיָדוֹעַ שֶׁהוּא יֵרָא שְׁמַיִם,** ואין יר"ש בלי תורה. (טעמא דקרא) *

